

Polityka Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Wałbrzychu.

Wstęp

Dobro i bezpieczeństwo dzieci przebywających w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Wałbrzychu jest priorytetem wszelkich działań podejmowanych przez pracowników SOW na rzecz dzieci. Pracownicy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia traktują dziecko z szacunkiem, respektując jego godność i potrzeby. Realizując zadania Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia, pracownicy działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Niedopuszczalne jest, aby pracownicy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia stosowali wobec dziecka jakąkolwiek formę przemocy.

Niniejszy system ochrony dzieci przed krzywdzeniem określa procedury interwencji, działania profilaktyczne, edukacyjne, zasady zapobiegania oraz rozpoznawania czynników ryzyka i objawów krzywdzenia. Określa również zasady zmniejszenia rozmiaru jego skutków – w sytuacji, gdy do skrzywdzenia już doszło.

Rozdział I

Obszary Polityki Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem.

Standardy ochrony małoletnich dotyczą następujących obszarów:

Standard I POLITYKA:

Dokument Polityka Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem ustanowiony w instytucji jest opublikowany na stronie internetowej ośrodka oraz dostępna dla wszystkich pracowników i klientów SOW.

Zasady zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie zajęć i warsztatów edukacyjno-informacyjnych prowadzonych przez specjalistów SOW oraz w trakcie spotkań indywidualnych. Małoletni i ich rodzice objęci opieką Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Wałbrzychu niezwłocznie po przyjęciu zapoznawani są z obowiązującymi standardami ochrony małoletnich.

Dyrektor Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji Polityki na terenie ośrodka. Osoba upoważniona do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich, zobowiązana jest do zachowania poufności i bezpieczeństwa uzyskanych danych.

Standard II PERSONEL

1. Wszyscy specjaliści naszej instytucji są poddani rygorystycznym procedurom rekrutacyjnym, każdy z pracowników weryfikowany jest przez Dyrektora w Rejestrze Sprawców Przystępstw

na Tle Seksualnym oraz gdy jest to dozwolone przepisami obowiązującego prawa, uzyskuje informacje z Krajowego Rejestru Karnego.

2. W Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia zostały określone i przyjęte zasady bezpiecznych relacji pracowników z dziećmi, określające zachowania pożądane oraz niedozwolone w kontaktach z małoletnimi.

3. Personel ośrodka posiada wiedzę na temat ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz udzielania pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia w zakresie:

- rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci,
- procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia,
- odpowiedzialności prawnej pracowników SOW, zobowiązanych do podejmowania interwencji.

4. Personel uczestniczy w szkoleniach, warsztatach i innych formach kształcenia zapewniających aktualną wiedzę w zakresie pracy z dziećmi, rozpoznawaniem symptomów krzywdzenia, interwencji w przypadku stwierdzenia przemocy wobec dziecka oraz odpowiednich form i metod pomocy. Pracownicy SOW posiadają również umiejętności w zakresie edukowania rodziców/opiekunów na temat wychowania dzieci bez przemocy oraz chronienia ich przed krzywdzeniem, a dzieci na temat ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem.

5. Placówka zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych dla małoletnich oraz rodziców i opiekunów. W ośrodku udostępnione są również dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych, dane organizowanych na terenie miasta warsztatów dla rodziców oraz ulotki, broszury i książki dla małoletnich dotyczące ich praw i sposobu reagowania w przypadku doświadczenia krzywdzenia.

STANDARD III PROCEDURY

W Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia opracowano procedurę określającą, jakie działania należy podjąć w sytuacji powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego przez członków rodziny, rówieśników jak również ze strony personelu i osób trzecich.

Pracownicy, małoletni, rodzice i opiekunowie mają wiedzę do kogo należy skierować informację o podejrzeniu krzywdzenia dziecka. W ośrodku dostępny jest dla pracowników spis instytucji i organizacji zajmujących się interwencją w sytuacji krzywdzenia dzieci, tj. sąd rodzinny, policja, ośrodki pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia, kuratorzy i pracownicy socjalni.

W instytucji udostępniony został wykaz placówek i bezpłatnych numerów telefonów organizacji udzielających pomocy dzieciom i młodzieży doświadczającym przemocy.

Dyrektor Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia wyznaczył osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia, zbierania i dokumentowania informacji w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletniego.

Osoba upoważniona do przyjmowania zgłoszeń składa oświadczenie o zachowaniu poufności i zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.

STANDARD IV MONITORING

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność podejmowanych działań z przyjętymi zasadami i procedurami Polityki Ochrony Małoletnich.

Podczas weryfikacji stosowania zasad i procedur, osoba odpowiedzialna za monitoring, pozyskuje informacje od pracowników, rodziców, opiekunów i małoletnich.

Raz w roku przygotowywane jest sprawozdanie z monitoringu, zawierające informacje o zaistniałych sytuacjach, wdrożonych procedurach, wnioski oraz rekomendacje dotyczące wdrażania standardów ochrony małoletnich.

Dyrektor SOW na podstawie otrzymanego sprawozdania wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza je pracownikom, dzieciom i ich rodzicom/opiekunom.

Rozdział II

Słownik terminów

1. Dziecko/mająletni- każda osoba do ukończenia 18 roku życia.

2. Krzywdzenie dziecka popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbanie.

3. Personel- każdy pracownik SOW bez względu na formę zatrudnienia, w tym współpracownik, stażysta, wolontariusz lub inna osoba, która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z dzieckiem.

4. Opiekun dziecka- osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny, a także rodzic zastępczy.

5. Instytucja- każda instytucja świadcząca usługi dzieciom lub na ich rzecz.

6. Dyrekcja- osoba lub podmiot, która w strukturze SOW uprawniona jest do podejmowania decyzji.

7. Zgoda rodzica/opiekuna dziecka- oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców/opiekunów dziecka. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka konieczne jest poinformowanie rodziców/opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

8. Osoba odpowiedzialna za Politykę Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem- to wyznaczone przez dyrektora SOW pracownik sprawujący nadzór nad realizacją niniejszej Polityki Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem.

9. Dane osobowe dziecka- to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział III

Zasady postępowania pracowników Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w celu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

Podczas pobytu w SOW małeoltni objęci są opieką ze strony wszystkich specjalistów., którzy poprzez swoje działania dbają o jego bezpieczeństwo, wychowanie oraz edukację, mające na celu wspieranie dzieci w pokonywaniu codziennych trudności, reagowaniu na sytuacje krzywdzące, kształtowanie prawidłowych postaw w relacjach interpersonalnych, z poszanowaniem siebie i innych.

W kontaktach z małeoltnimi wszyscy pracownicy zobowiązani są do przestrzegania praw dziecka, zachowania poufności danych przekazywanych podczas rozmowy, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, nie stosują wobec małeoltnich żadnych form przemocy.

Pracownicy SOW nie dyskryminują swoich podopiecznych ze względu na pochodzenie, wiek, płeć, wyznanie, status materialny, wygląd zewnętrzny, poglądy, wiedzę i umiejętności. Każde dziecko traktowane jest podmiotowo, z uwzględnieniem jego indywidualnych cech i potrzeb.

Zasady bezpiecznego dostępu do internetu.

Na terenie SOW dzieci nie mają swobodnego dostępu do internetu. Sieć internetowa zablokowana jest hasłami. Dostęp dziecka do internetu na terenie ośrodka możliwy jest tylko pod nadzorem rodzica/opiekuna lub pracownika SOW, np. podczas zajęć organizowanych przez specjalistę. W przypadku, gdy dostęp do internetu realizowany jest przez pracownika SOW, zobowiązany jest on informować dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu oraz czuwać nad ich bezpieczeństwem w trakcie prowadzenia zajęć. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpieczeństwa w sieci oraz cyberprzemocy.

SOW nie udostępnia dzieciom komputerów, małeoltni korzystają z monitora, który wykorzystuje się do prezentacji materiałów edukacyjnych, gier, bajek dostosowanych do wieku i możliwości intelektualnych dzieci.

Zasady ochrony wizerunku dziecka.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka, zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małeoltnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Pracownicy SOW nie ujawniają informacji wrażliwych dotyczących małeoltniego osobom nieuprawnionym oraz nie umożliwiają osobom trzecim dostępu do w/w danych i utrwalania wizerunku małeoltniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu) na terenie ośrodka, bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego. W celu uzyskania pisemnej zgody na utrwalanie wizerunku dziecka, pracownik SOW może skontaktować się z opiekunem małeoltniego, w której zostanie zawarty kontekst, cel i miejsce wykorzystania owego wizerunku.

Niedopuszczalne jest podanie osobom trzecim, np. przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do rodzica/opiekuna prawnego- bez zgody i wiedzy tego opiekuna.

Upublicznianie wizerunku małeoltniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo), przez pracownika SOW, wymaga pisemnej zgody rodzica bądź opiekuna prawnego dziecka.

Rozdział IV

Rozpoznawanie czynników ryzyka krzywdzenia dzieci.

W każdym przypadku informacje o przemocy wobec małoletniego pochodzące bezpośrednio od świadków, rodzica niekrzywdzącego, rodzeństwa, kolegów lub członków rodziny, wskazywane jako fakt a nie domniemanie, należy traktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze. W przypadku ujawnienia przemocy przez małoletniego, pracownik SOW nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do podjęcia działań mających zapewnić przede wszystkim bezpieczeństwo małoletniemu.

Znajomość czynników ryzyka i umiejętne ich rozpoznawanie umożliwiają diagnozę dzieci, które w szczególności mogą być narażone na krzywdzenie, projektowanie działań profilaktycznych obejmujących małoletnich i ich rodziny, przerwanie stosowania przemocy wobec dzieci.

Wyodrębnia się trzy grupy ryzyka, które mogą wskazywać na zagrożenie wystąpienia przemocy:

1. Czynniki związane z dzieckiem- dziecko nigdy nie jest winne doznawanej przemocy, istnieją jednak cechy, które w dużym stopniu narażają dziecko na doświadczanie krzywdzenia, są to: okoliczności narodzin dziecka np. przedwczesny poród, poród bez opieki medycznej, niska waga urodzeniowa, narodziny z ciąży mnogiej, krótka przerwa pomiędzy kolejnymi porodami, nadmierna płacliwość dziecka, niepełnosprawność intelektualna małoletniego, przewlekłe choroby somatyczne, niepełnosprawność ruchowa oraz choroby psychiczne dziecka.

Wszystkie te sytuacje stanowią ogromne obciążenie psychiczne i fizyczne dla rodziców. Mogą budzić bezradność, poczucie winy, złość, bezsilność a w konsekwencji doprowadzić do agresji wobec dziecka lub jego odrzucenie.

2. Czynniki rodzinne, cechy charakteryzujące funkcjonowanie danej rodziny oraz cechy poszczególnych jej członków- nieobecność fizyczna bądź emocjonalna rodziców lub jednego z nich może być czynnikiem zwiększającym ryzyko zaniedbania małoletniego, autorytarny styl wychowania, wzorce przekazane przez rodziców, oparte na dominacji rodzica i całkowitym podporządkowaniu się dzieci, uzależnienia, choroby psychiczne opiekunów, samotne rodzicielstwo. Czynnikiem ryzyka jest również obecność dziecka w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej, nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie do tego, aby wspierać dzieci, które wcześniej zostały skrzywdzone i w związku z tym doświadczają bardzo trudnych emocji, dezorganizujących ich zachowanie, względem, którego rodzice nieprzygotowani są bezradni.
3. Czynniki ryzyka związane ze środowiskiem społecznym dziecka- do tej grupy czynników zaliczyć można niski status społeczno-ekonomiczny rodziny, brak możliwości zapewnienia potrzeb materialnych, bytowych, zdrowotnych rodzinie, izolacja społeczna, czyli ubogie kontakty z innymi osobami lub grupami, ograniczenie kontaktów pozarodzinnych, może sprzyjać to rozwojowi przemocy, większej kontroli sprawcy nad ofiarami i trudniejszym dostępem do wsparcia.

Czynniki te zwane są czynnikami ryzyka krzywdzenia dziecka, ponieważ zwiększają prawdopodobieństwo, że w danej rodzinie może dojść do przemocy. Wystąpienie czynników ryzyka

nie zawsze świadczy o tym, że dziecko jest krzywdzone. Jeżeli jednak liczba czynników zwiększa się lub jeden z nich nasila się, należy podjąć wnikliwą obserwację małego i jego rodziny. Często udzielenie rodzinie wsparcia psychologicznego bądź materialnego pozwala ograniczyć prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy wobec dzieci.

Objawy i symptomy krzywdzenia.

Każdy pracownik Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Wałbrzychu, który zauważy lub podejrzewa u małego symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować.

Objawami, na które należy zwrócić uwagę przy takim zgłoszeniu lub podejrzaniu są:

- Urazy fizyczne: obecność niewytłumaczalnych lub częstych urazów fizycznych, takich jak siniaki, złamania czy oparzenia.
- Zmiany w zachowaniu: nagła zmiana zachowania dziecka, takie jak wycofanie się, agresja, lęk czy depresja.
- Problemy ze zdrowiem psychicznym: objawy zaburzeń psychicznych, takie jak stany lękowe, depresja, czy PTSD.
- Problemy w szkole: nagłe pogorszenie się wyników w szkole, brak zainteresowania nauką, która dotychczas sprawiała dziecku przyjemność, częste nieobecności w szkole, zarówno te usprawiedliwiane przez rodziców/opiekunów, jak i nieusprawiedliwione.
- Problemy ze snem lub apetytem: zmiany rytmu dobowego, problemy z zaśnięciem w nocy, senność za dnia, problemy z łaknieniem-brak apetytu lub nadmierny apetyt.
- Brak higieny: niechlujność w wyglądzie lub higienie osobistej, brudna odzież, zniszczone rzeczy osobiste mogą świadczyć o zaniedbaniu małego przez rodziców/opiekunów.
- Obawy przed powrotem do domu: dzieci krzywdzone mogą wykazywać opór przed powrotem do domu, np. ze szkoły czy świetlicy szkolnej, niechętnie lub wcale nie opowiadają o życiu rodziny.

Rozdział V

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dzieci.

W przypadku powzięcia przez pracownika SOW podejrzania, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji Dyrektorowi SOW bądź wyznaczonej przez niego osobie odpowiedzialnej za monitorowanie Polityki. Każdy pracownik ośrodka (psycholog, terapeuta, pracownik socjalny, pedagog) w sytuacji, gdy podejrzewa, że mały jest krzywdzony udziela mu bezpośredniej pomocy, jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie, jeżeli jest to konieczne organizuje pomoc medyczną wzywając karetkę pogotowia.

Po uzyskaniu informacji, Dyrektor SOW wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa i informuje ich o podejrzaniu. Wyznaczona przez dyrektora SOW osoba sporządza opis sytuacji, której dotyczy zgłoszenie oraz przeprowadza wywiad dotyczący sytuacji rodzinnej na podstawie rozmów z dzieckiem i rodzicami/opiekunami (Karta zgłoszenia podejrzania krzywdzenia dziecka/małego). Na podstawie uzyskanych informacji zespół opracowuje plan pomocy małowemu.

Celem planu pomocy jest przede wszystkim:

- zainicjowanie działań interwencyjnych, w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji,
- wsparcie małoletniego przez specjalistów SOW, udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych,
- skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka konieczność,
- współpraca z rodzicami/opiekunami w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu pomocy.

W bardziej skomplikowanych przypadkach (dotyczących np. wykorzystywania seksualnego lub znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) dyrektor SOW powołuje zespół interwencyjny, w skład, którego mogą wejść: pedagog lub psycholog, pracownik socjalny, dyrektor SOW i inni pracownicy mający wiedzę na temat skutków krzywdzenia dziecka lub o krzywdzonym dziecku.

Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy małoletniemu, spełniający wymogi określone w Polityce, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga lub psychologa SOW oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji.

W sytuacji, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłoszą rodzice/opiekunowie dziecka, Dyrektor SOW zobowiązany jest powołać zespół interwencyjny, który wzywa rodziców/ opiekunów na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.

Sporządzony przez zespół interwencyjny plan pomocy małoletniemu wraz z zaleceniem współpracy przy jego realizacji przedstawiany jest rodzicom/opiekunom.

Dyrektor informuje rodziców/opiekunów o obowiązku SOW-jako instytucji- zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji (prokuratura, sąd rodzinny, policja, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego- procedura „Niebieskiej Karty” - w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji).

Rozdział VI

Monitoring stosowania Polityki Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem.

1. Dyrektor SOW wyznacza pedagoga SOW na osobę odpowiedzialną za realizację i propagowanie Polityki Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem w SOW.

2. Osoba, o której mowa w punkcie 1, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Polityki, za reagowanie na sygnały naruszenie Polityki, prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz opracowanie wraz z pozostałymi specjalistami zmian w Polityce.

3. Osoba odpowiedzialna za realizację i propagowanie Polityki Ochrony Małoletnich przeprowadza wśród pracowników SOW, raz na 12 miesięcy, ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki. W ankiecie pracownicy mogą wskazywać przypadki naruszenia Polityki oraz proponować zmiany.
4. Na podstawie przeprowadzonej ankiety osoba odpowiedzialna za realizację i propagowanie Polityki Ochrony Małoletnich sporządza raport z monitoringu, który następnie przekazuje Dyrektorowi SOW.
5. Dyrektor SOW na podstawie otrzymanego raportu wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza je pracownikom, dzieciom i ich rodzicom/opiekunom.

Rozdział VII

Przepisy końcowe.

1. Niniejsza Polityka Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
2. Ogłoszenie Polityki następuje poprzez wywieszenie wersji papierowej na tablicy ogłoszeń lub w innym widocznym miejscu również w wersji skróconej- przeznaczonej dla dzieci oraz na stronie internetowej Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Wałbrzychu.